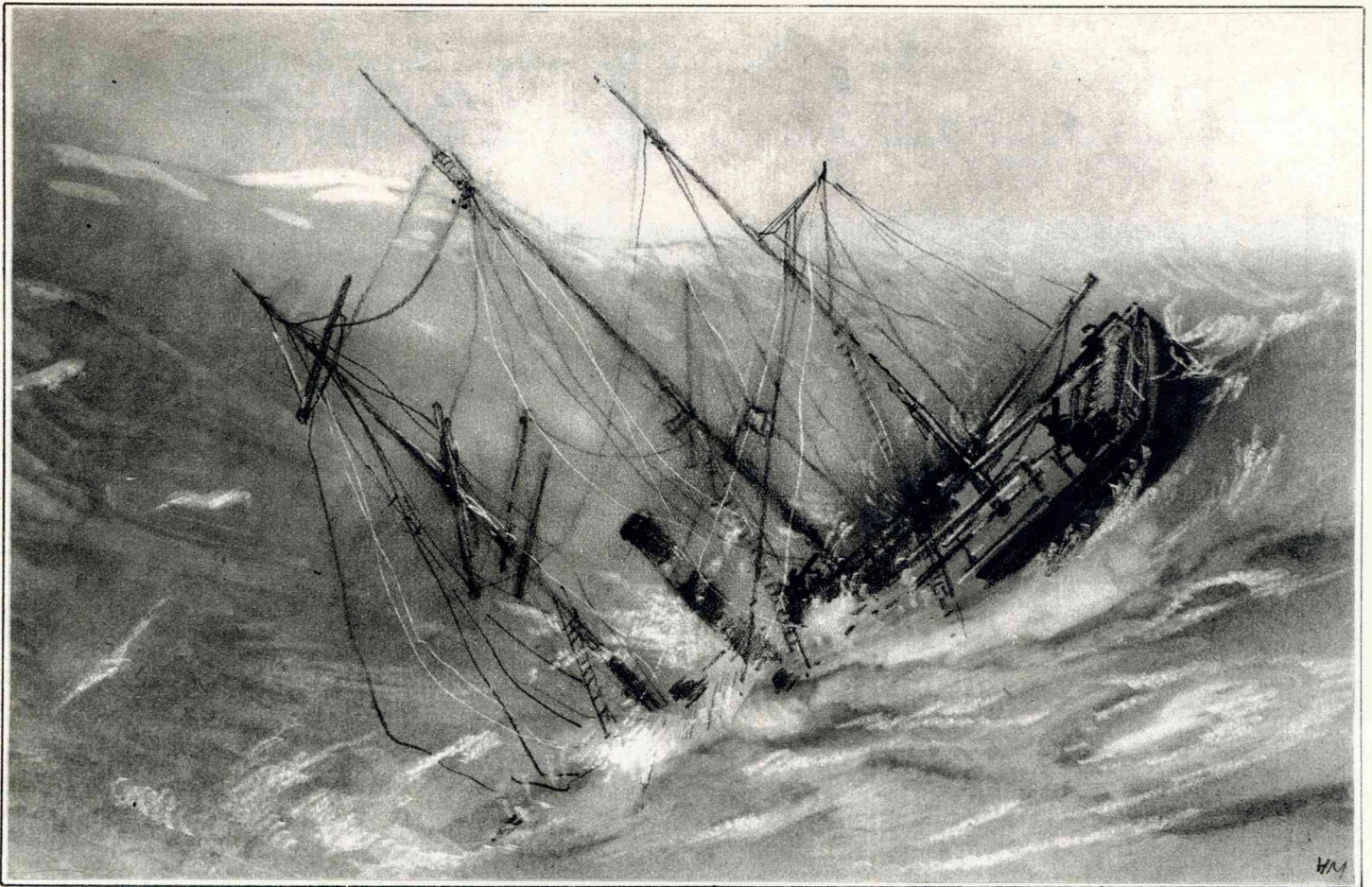




IN DE

Wervelgolven

DOOR PH. SFELDJON

De beruchte draaikolken in den Maelstrom, zooals de Noren hem noemen, langs de kust van Noorwegen, die visscherschepen zoowel als groote stoomers heeft vernietigd, waren nog niet wetenschappelijk onderzocht, ofschoon ze meer dan eens in de literatuur zijn genoemd. Iedereen kent bijv. de passage uit Jules Verne's boek „Twintig duizend mijlen onder zee,” waarin de onderzeeër van den geheimzinnigen Nemo in den gevaarlijken stroom komt; Poe heeft eveneens de verschrikkingen van de draaikolk beschreven in een van zijn hyper-fantastische verhalen. „Schipper, die niet ver genoeg uit de gevaarlijke zône bleven, voelden hun booten naar de draaiende golven getrokken worden. Niets kan aan die kracht weerstaan. Het gebeurt dikwijls, dat walvissen door den stroom worden meegesleurd; ondanks de heftigste inspanning kunnen de machtige dieren niet buiten de kolk komen.” Dr. George Parmentier, een Fransch geleerde, die onlangs de draaikolken heeft onderzocht, beweerde, dat de beschrijving van Poe niet overdreven was; men kan zich nauwelijks een voorstelling vormen van de geweldige kracht van de kolkende watermassa, waarin mensch, dier of schip móét omkomen.

Dr. Parmentier maakte verschillende tochten langs de Noorsche kust, in de hoop, de draaikolken van nabij te kunnen bereiken. Onder gunstige omstandigheden van weer en getij kan men op sommige dagen van het jaar de gevaarlijke plek bevaren, ofschoon er steeds groot risico aan verbonden is. De kapiteins gaven er echter de voorkeur aan, ook in deze omstandigheden op veiligen afstand te blijven.

Tenslotte vond de geleerde op de eilandjes in de nabijheid van den Maelstrom enkele visschers, die de zee daar ter plaatse kenden als hun huiskamer en bereid waren met hem den tocht te maken. In kleine booten, die nog eenigszins geleken op de Viking-schepen van hun voorvaders, waagden zij de reis naar het beruchte zee-kerkhof.

Aldus heeft dr. Parmentier getracht de oorzaak te vinden, waaraan het ontstaan van de draaikolk moet worden toegeschreven. De gevreesde plek bevindt zich in de zee tusschen het zuidelijke

punt van het Moskenes eiland en een groote rots, Mosken genaamd, die omgeven is door vele verraderlijke riffen en kleine rotsen onder water. Moskenes is een van de Lofoden eilanden; naar dit eiland spreken de Noren over den Moskenstroom.

De golven van de Noordelijke Ijszee worden op hun weg naar de kust van Noorwegen door de nauwe straat van Tjeldsand gedrongen, tusschen het eiland Hindo en het eiland Tjeld, dat weer door een nauwe straat van het vasteland is gescheiden. Wanneer de stroom uit het Noorden de Vestfjord bereikt, verdeelt hij zich in tweeën; de eene stroom hiervan loopt ten Oosten van de Lofoden en buigt om de zuidelijke punt van Moskenes. Daar stroomt hij over de vele riffen, waardoor een korte, gevaarlijke golfslag wordt veroorzaakt, en botst tegen machtige vloedvanden Oceaan. Aldus ontstaan op verschillende tijden draaikolken, en onder de meest ongunstige omstandigheden één groote draaikolk, met als middelpunt de rots van Svarvene nabij de Moskenrots.

De stroom loopt beurtelings zes uur van Noord naar Zuid en zes uur van Zuid naar Noord; tusschen deze twee perioden is het mogelijk de gevaarlijke plek te bevaren. Het doel van de expeditie was echter de draaikolken in werking te zien en niet den tocht te maken op genoemden, tamelijk veiligen tijd. Voor de riskante onderneming werd door Parmentier een visschersboot gecharterd, voorzien van een sterken motor en bemand met de beste visschers van het eilandje Vero. De schipper stond aan den boeg om te waarschuwen tegen riffen en rotsen, de oudste matrozen waren geplaatst bij het roer en den motor.

Dr. Parmentier zelf bevond zich in een soort houten kist nabij den mast; in geval van gevaar kon deze krat buiten boord geworpen worden, op welke wijze hij dan meer kans had aan